

โครงการ คุ้มครองสิทธิเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติ

Stateless Children Protection Project

7/4 ถนนต้นขาม 2 ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์ / โทรสาร 053 - 245960 Email : scpp_th@hotmail.com www.stateless4child.net

ที่ SCPP.พิเศษ/๒๕๕๖

เรื่อง ข้อห่วงใยในการออกร่างกฎกระทรวงตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม

เรียน นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ขอขอบคุณท่านนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย ได้ออกร่างกฎกระทรวงกำหนดฐานะและเงื่อนไขการอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับเด็กในประเทศไทย ให้เป็นไปตามกฎหมาย และให้เด็กพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิดในฐานะที่เด็กเป็นผู้บริสุทธิ์

แต่จากการติดตามร่างกฎกระทรวงกำหนดฐานะและเงื่อนไขการอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีทางเครือข่ายเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะมีข้อเสนอแนวทางกับรัฐบาลที่จะได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างเหมาะสม ตามข้อเท็จจริงที่ทางเครือข่ายได้ทำงานประเด็นสถานะและสิทธิของบุคคลกับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่การทำงาน โดยมีข้อโต้แย้งร่างกฎกระทรวงกำหนดฐานะและเงื่อนไขการอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังต่อไปนี้

ประเด็นโต้แย้งกรณีร่างกฎกระทรวงกำหนดฐานะและเงื่อนไขการอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้เกิดใน
ราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.
๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

ที่มาของเรื่อง

มาตรา ๗ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ กำหนดเพิ่มเติมขึ้น โดยพระราชบัญญัติ
สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดข้อยกเว้นเรื่องการได้สัญชาติไทยโดยการ
เกิดตามหลักดินแดน สำหรับผู้ที่เกิดในประเทศไทยโดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าว และเพื่อเป็นการกีดกัน
ไม่ให้คนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยในชั้นหลาน ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักดินแดนด้วย จึงได้
กำหนดให้มีวรรคสาม ของมาตรา ๗ ทวิ โดยให้ถือว่าคนที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทยเป็นคน
ต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๑ ได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ฯลฯ
เนื่องจาก มีการวิพากษ์วิจารณ์และมีข้อท้วงติงจากนักวิชาการด้านนิติศาสตร์ และองค์กรระหว่างประเทศ
ด้านสิทธิมนุษยชน สรุปว่าข้อความตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ขัดหลักกฎหมายทั่วไปและกฎหมาย
ระหว่างประเทศโดยเฉพาะหลักความยุติธรรม เพราะเด็กที่เกิดในประเทศไทยไม่ได้เป็นผู้กระทำความผิด
ตามกฎหมาย แต่ถูกกล่าวหาว่าเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้า
เมือง ซึ่งผลสรุปของการแก้ไขมาตราดังกล่าวในชั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
สัญชาติ ของ สนช. ในขณะนั้นซึ่งมีผู้แทน สมช. ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (ปลัดกระทรวงและรองอธิบดี)
ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วย มีความเห็นตรงกันให้กำหนดฐานะและเงื่อนไขการอาศัยอยู่ในประเทศไทยของ
คนที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด เพื่อมิให้บุคคลดังกล่าวตกเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าเป็น
ผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้กำหนดเป็นกฎกระทรวง แต่ในขณะที่ยังไม่มี
กฎกระทรวงก็ให้ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เป็นไปตามที่
กระทรวงมหาดไทยร้องขอ ซึ่งคณะกรรมการส่วนใหญ่ ไม่ขัดข้องเนื่องจากมีการรับปากว่าจะเร่งออก
กฎกระทรวงโดยเร็ว) โดยที่ประชุม สนช. ได้มีมติเห็นชอบและได้ประกาศเป็นพระราชบัญญัติสัญชาติ
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น ความเป็นคนต่างด้าวที่มีสถานะเป็นผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยมิชอบด้วย
กฎหมายของคนที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด จะต้องสิ้นสุดลงเมื่อ
กระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสาม ฯลฯ

ประเด็นโต้แย้งข้อความตามร่างของกระทรวงมหาดไทย

ข้อความตามร่างกฎกระทรวง

ข้อ ๑ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ฯลฯ ให้ถือว่าผู้นั้นเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(ก) กรณีมีบิดาและมารดาเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย ตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๑) ฯลฯ ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายเช่นเดียวกับบิดาและมารดา ภายในระยะเวลาที่บิดาและมารดาได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย

-๒-

(ข) กรณีมีบิดาและมารดาเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๒) ฯลฯ ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวเช่นเดียวกับบิดาและมารดา ภายในระยะเวลาที่บิดาและมารดาได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทย

(ค) กรณีมีบิดาหรือมารดาเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว ให้ถือว่าเป็นผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือเป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราวเช่นเดียวกับบิดาหรือมารดา ภายในระยะเวลาที่บิดาหรือมารดาได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย

ทั้งนี้ กรณีผู้เกิดตาม (ก) (ข) และ (ค) อาจได้รับสิทธิ เช่น สิทธิด้านการศึกษา สิทธิด้านสาธารณสุข สิทธิการประกอบอาชีพ สิทธิการเดินทาง ที่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

ข้อโต้แย้ง

ประเด็นที่หนึ่ง การที่ร่างกฎกระทรวงฯ ยังคงกำหนดให้ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยถูกถือว่าเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เป็นการยกร่างที่ผิดเพี้ยนจากกฎหมายแม่บท ขัดต่อเจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจในการออกกฎกระทรวงนี้ ที่ไม่ต้องการให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองในความผิดฐานเป็นผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย การใช้ข้อความตามร่างฯ จึงเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

ประเด็นที่สอง ข้อความตามร่างข้อ ๑ มีลักษณะเป็นการกำหนดฐานะต่างๆ ไปในการอยู่ในประเทศไทยของคนที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด แล้วกำหนดข้อยกเว้นให้กับคนบางกลุ่มตาม (ก) (ข) และ (ค) ซึ่งหมายความว่าบุคคลใดที่ไม่เข้าข้อยกเว้นตาม (ก) (ข) หรือ (ค) ก็จะมีฐานะเป็น “คนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง” และเมื่อพิจารณาจาก (ก) (ข) และ (ค) แล้วพบว่าจะมีบุคคลอยู่เพียง ๔ กลุ่มเท่านั้น ที่ได้รับการกำหนดฐานะการอาศัยอยู่ในประเทศไทยตามกฎหมายกระทรวงฉบับนี้ ได้แก่

(๑) ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ (พ่อแม่เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีมติ ครม.รองรับการให้สถานะ)

(๒) ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว (พ่อแม่เป็นคนต่างด้าวที่มีหนังสือเดินทาง)

(๓) ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว โดยบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษ (พ่อหรือแม่เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีมติ ครม.รองรับการให้สถานะ) และ

(๔) ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว โดยบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว (พ่อหรือแม่เป็นคนต่างด้าวที่มีหนังสือเดินทาง)

-๓-

ส่วนบุคคลตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ที่ไม่อยู่ในข้อยกเว้นและจะต้องอยู่ในสถานะของคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง จะเหลืออยู่ ๒ กลุ่ม ได้แก่

(๑) ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และ

(๒) ผู้ที่มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว โดยบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ส่วนบิดาหรือมารดาอีกคนเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย (พ่อหรือแม่เป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) ซึ่งคนกลุ่มนี้น่าจะมีสถานะดีกว่ากลุ่มที่ได้รับยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในร่างกฎกระทรวง

ดังนั้น ร่างกฎกระทรวงข้อนี้ จึงมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เหมาะสมและไม่เป็นธรรม ซึ่งการเขียนกฎหมายในลักษณะเช่นนี้น่าจะขัดรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่สาม การกำหนดฐานะการอาศัยอยู่ในประเทศไทยของบุคคลตามข้อ ๑ (ก) (ข) และ (ค) ยังขาดความชัดเจนและจะก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ กล่าวคือ

๑. กรณีบุตรที่เกิดจากบิดาและมารดาที่มีสถานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยแตกต่างกัน จะให้บุตรมีฐานะใดระหว่างบิดากับมารดา เช่น เด็กที่เกิดจากบิดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยเพียงชั่วคราว (พ่อมีหนังสือเดินทาง) กับมารดาที่เป็นชนกลุ่มน้อยได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นกรณีพิเศษ หรือเด็กที่เกิดจากบิดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศ

ไทย (พ่อบุญมาสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) กับมารดาที่เป็นชนกลุ่มน้อย เป็นต้น ทั้งสองกรณีตัวอย่าง เด็กจะอยู่ในฐานะใด ซึ่งประเด็นเรื่องนี้มีผลต่อการลงรายการทะเบียนราษฎรของเด็ก

๒. การกำหนดระยะเวลาของฐานะในการอาศัยอยู่ในประเทศไทยของเด็กที่เกิดในประเทศไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยให้อยู่ได้เท่ากับระยะเวลาการมีสถานะของบิดามารดา น่าจะไม่เป็นธรรมสำหรับเด็กและไม่ถูกต้อง เพราะการสิ้นสุดสถานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยของคนต่างด้าวเป็นเหตุเฉพาะตัว เช่น กระทำการที่เป็นการฝ่าฝืนหรือผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศ หรือเกิดจากการเสียชีวิต รวมถึงการพัฒนาสถานะไปเป็นอย่างอื่น เป็นต้น

ข้อความตามร่างกฎกระทรวง

ข้อ ๒ ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง ฯลฯ มีบิดาและมารดา หรือบิดาหรือมารดา เป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคหนึ่ง (๗) ฯลฯ ให้ถือว่าเป็นผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เว้นแต่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทย

ข้อโต้แย้ง

ข้อความตามร่างฯ ขัดต่อเจตนารมณ์ในการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ผิดเพี้ยนจากกฎหมายแม่บท ที่ไม่ต้องการให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการ

-๔-

เกิดถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ในความผิดฐานเป็นผู้ที่เข้ามาในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและไม่เหมาะสมแก่เด็ก โดยเฉพาะกรณีเด็กที่มีบิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย กับบิดาหรือมารดาอีกคนหนึ่งเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งควรจะได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่กลับถูกกำหนดให้เป็นคนที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อความตามร่างกฎกระทรวง

ข้อ ๓ กรณีฐานะการเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยของบิดาและมารดาหรือบิดาหรือมารดาตามข้อ ๑ สิ้นสุดลง ให้ฐานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้ที่เกิดตามข้อ ๑ สิ้นสุดไปด้วย เว้นแต่บุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- (ก) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
- (ข) ไม่ปรากฏหลักฐานการมีและใช้สัญชาติอื่น
- (ค) ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศที่บิดาหรือมารดาหรือเคยมีภูมิลำเนาหรือเคยอาศัยอยู่

(ง) อาศัยอยู่จริงและมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรไทยต่อเนื่อง

(จ) ได้รับการศึกษาตามหลักสูตรที่ทางราชการไทยกำหนด และ

(ฉ) ประกอบอาชีพสุจริต

ทั้งนี้ ให้อยู่ในราชอาณาจักรไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยคำนึงถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนประกอบกัน

ข้อโต้แย้ง

ประเด็นแรก การกำหนดเป็นหลักการให้ฐานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยของบุตรต้องสิ้นสุดลงตามบิดามารดา เป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรม อีกทั้งยังอาจเป็นการขัดต่อหลักความยุติธรรม โดยเฉพาะถ้าการสิ้นสุดฐานะการอาศัยอยู่ของบิดามารดาเกิดจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การเดินทางออกนอกราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นการกระทำผิดแต่โดยลำพัง บุตรมิได้เป็นผู้กระทำความผิดด้วย แต่กลับต้องรับโทษหรือสิ้นสุดฐานะการอยู่อาศัยจากการกระทำของผู้อื่น

ประเด็นที่สอง ร่างกฎกระทรวงข้อ ๑ เป็นการกำหนดเงื่อนไขในด้านที่เป็นโทษเพียงด้านเดียว แต่ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขในด้านที่เป็นคุณไว้ด้วย เช่น ถ้าบิดามารดาได้รับการพัฒนาสถานะให้ดีกว่าเดิม เช่น เปลี่ยนจากผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้เป็นกรณีพิเศษ เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตให้มิถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทย ฐานะการอาศัยอยู่ในประเทศไทยของบุตรจะเป็นอย่างไร

ประเด็นที่สาม การกำหนดข้อยกเว้นของการสิ้นสุดฐานะการอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยใช้คุณสมบัติเรื่องการบรรลุนิติภาวะ การไม่ปรากฏหลักฐานการมีและใช้สัญชาติอื่น และการประกอบอาชีพสุจริต นั้น เป็น

-๕-

เรื่องที่ไม่ถูกต้องและไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยมีเหตุผล ได้แก่ (๑) ทำให้คนกลุ่มหนึ่งที่มีอายุไม่ถึง ๒๐ ปีบริบูรณ์ ไม่สามารถใช้ข้อยกเว้นได้ (๒) การนำเอาเรื่องการมีสัญชาติอื่นไปเป็นข้อห้ามในการให้สิทธิอาศัยในประเทศไทยเป็นการกำหนดที่ขัดกับหลักการของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และ (๓) การกำหนดเรื่องการประกอบอาชีพสุจริตจะถูกนำไปผูกโยงไว้กับหลักฐานการขออนุญาตทำงาน หรือ work-permit ซึ่งจะต้องเป็นประเภทงานตามที่กระทรวงแรงงานกำหนด และหลักฐานการเสียภาษี ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นปัญหาสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยในกระบวนการขอสถานะตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

ประเด็นที่สี่ ข้อความตามวรรคท้ายที่กำหนดให้บุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ได้รับการยกเว้นเรื่องการสิ้นสุดฐานะการอยู่อาศัย ให้สามารถอยู่ในราชอาณาจักรไทยตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ไม่น่าจะมีผลในทางปฏิบัติเพราะการที่คนต่างด้าวจะอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้นั้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเป็นสำคัญ โดยการให้สิทธิอาศัยบางกรณีจำเป็นต้องมีมติคณะรัฐมนตรีประกอบด้วย เช่นกรณีการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ได้เป็นกรณีพิเศษตามมาตรา ๑๗ เป็นต้น

ข้อความตามร่างกฎกระทรวง

ข้อ ๔ ฐานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้เกิดตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ เป็นอันสิ้นสุดด้วยเหตุดังต่อไปนี้

- (ก) มีพฤติการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงหรือประโยชน์ของรัฐ
- (ข) มีพฤติการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (ค) เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย
- (ง) ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของทางราชการ

ข้อโต้แย้ง

การใช้เรื่องการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของทางราชการ เป็นเหตุทำให้ฐานะการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยของผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยแต่ไม่ได้สัญชาติไทยต้องสิ้นสุดลง เป็นเรื่องที่ขาดความชัดเจนและเป็นปัญหาในทางกฎหมายและการปฏิบัติ เพราะส่วนราชการหมายถึงหน่วยงานในสังกัดกระทรวง กรม รั่ววิสาหกิจ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหลายหน่วยงานมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับคนต่างด้าว ทั้งนี้เงื่อนไขหรือข้อกำหนดของแต่ละหน่วยงานอาจไม่มีน้ำหนักเพียงพอที่จะทำให้สิทธิในการอาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งมีที่มาของสิทธิจากกฎหมายว่าด้วยสัญชาติและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองต้องสิ้นสุดไป จึงควรขยายความให้ชัดเจนและเหมาะสม

แถลงการณ์ วันที่ 22 มกราคม ๒๕๕๖ ณ โครงการคุ้มครองสิทธิเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติ จ.เชียงใหม่

ขอแสดงความนับถือ

เครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านสถานะและสิทธิของบุคคล ในภาคเหนือ

ประกอบไปด้วยองค์กรพัฒนาเอกชน 28 องค์กร ดังต่อไปนี้

1. โครงการคุ้มครองสิทธิเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติ จังหวัดเชียงใหม่
2. ศูนย์พัฒนาเครือข่ายเด็กและชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. มูลนิธิกระจกเงา จังหวัดเชียงราย
4. มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา จังหวัดเชียงราย
5. มูลนิธิศึกษาพัฒนาประชาชนบนที่สูง จังหวัดเชียงราย
6. บ้านแสงใหม่ จ.เชียงราย
7. กลุ่มละครชุมชน ก๊ับไฟ จ.เชียงใหม่

8. องค์กรสิทธิชุมชน จ.พะเยา
9. ภาคีต่อต้านการค้าเด็กและหญิงประเทศไทย จ.เชียงใหม่
10. มูลนิธิศูนย์ชีวิติใหม่ จ.เชียงใหม่
11. องค์กรเครือข่ายเยาวชนชาวเขาสัมพันธ์ จ.เชียงใหม่
12. มูลนิธิเพื่อนหญิง จ.เชียงใหม่
13. มูลนิธิโซเอ อินเตอร์เนชั่นแนล จ.เชียงใหม่
14. ADRA Thailand
15. ศูนย์พิทักษ์และฟื้นฟูสิทธิชุมชนท้องถิ่น จ.เชียงใหม่
16. โครงการพัฒนาสิทธิในสังคม จ.แม่ฮ่องสอน
17. ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
18. องค์กรยุติธรรมนานาชาติ (IJM) จ. เชียงใหม่
19. มูลนิธิพัฒนาลานูในประเทศไทย จ.เชียงใหม่
20. องค์กรแพลน จ.เชียงราย
21. เครือข่ายพิทักษ์สิทธิมนุษยชนชาติพันธุ์ จ.เชียงใหม่
22. องค์กรพัฒนาอาชีพน่านน้ำฝาง จ.เชียงใหม่
23. ศูนย์ปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนบนพื้นที่สูง จ.เชียงใหม่
24. โครงการพัฒนาพื้นที่สูง จ.เชียงใหม่
25. มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชน เพื่อการพัฒนา จ.เชียงใหม่
26. บ้านเอื้ออารี จ.เชียงใหม่
27. มูลนิธิอาสาพัฒนาเด็ก จ.เชียงใหม่
28. มูลนิธิโรงเรียนแห่งความหวัง จ.เชียงใหม่